

Gestalt psihologija (Gestalt Psychology)

Općenito

Gestalt psihologiju prvi je predstavio njemački psiholog [Max Wertheimer](#)¹⁾ 1912. godine, kada je objavio rad o optičkoj iluziji zvanom *prividno kretanje*. U tom je radu analizirao iluziju koja seriju statičnih slika percipira kao pokret, poput filma. Pretpostavka da je **cjelina puno više od samog zbroja njenih dijelova** glavno je načelo gestalt psihologije.

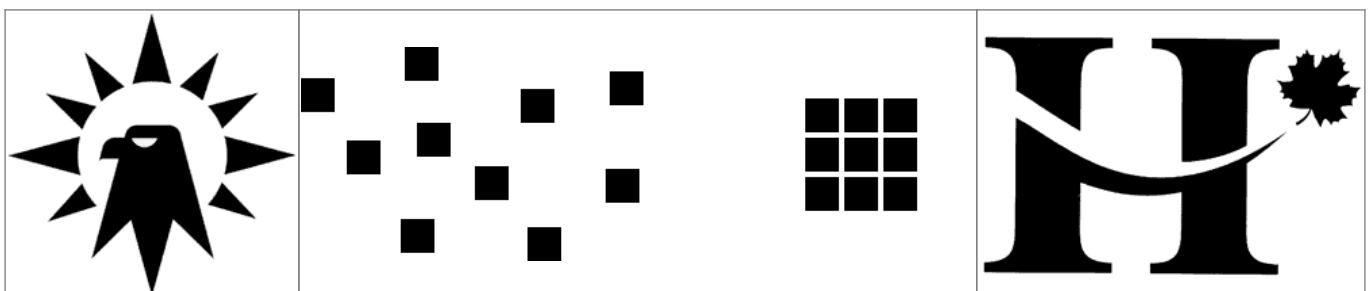
Što je Gestalt psihologija?

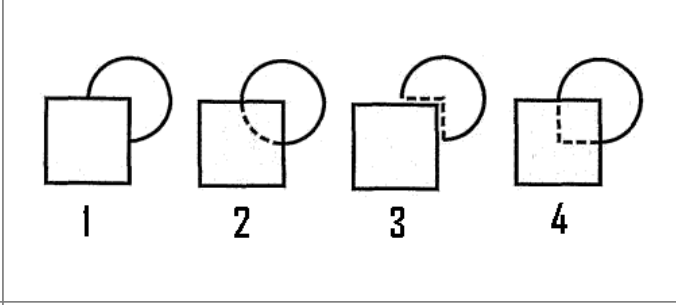
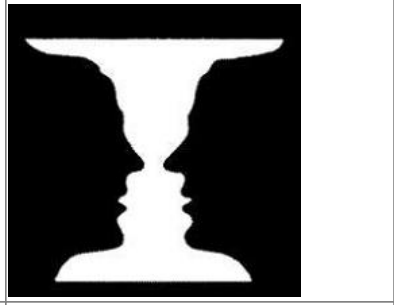
Gestalt teorija predstavljena je kao **suprotnost** do tad dominantnom **strukturalizmu**, koji je tvrdio da kompleksnost percepcije može biti shvaćena razbijajući je u manje, osnovne dijelove iskustva, kao što je primjerice cjepkanje grafičke forme u set točaka ili melodije na niz zvukova. Gestaltisti su **napali tu teoriju**: ista melodija može biti prepoznata i ako se odsvira u drugačijem ključu, a pravokutnik može biti percipiran kao pravokutnik i kroz druge oblike, ne samo crtanjem četiriju linija. Ideja Werheimera bila je da je mogućnost **percipiranja objekata sposobnost živčanog sustava**, koji ima tendenciju **zajedničkog grupiranja objekata** koji su **blizu, slični**, čine **glatke linije, oblikuju većinu lika dovoljnu za prepoznavanje**. Ovo su četiri Wertheimerova **načela grupiranja**²⁾:

- **Sličnost**- objekte **sličnih obilježja** (primjerice oblika ili boje) percipirat ćemo kao cjelinu
- **Blizina**- objekte koji su **blizu** jedan drugome doživjet ćemo grupirane zajedno
- **Kontinuitet**- objekti koji zajedno definiraju **glatke linije** ili **krivulje** percipit će se zajedno
- **Zatvorenost**- ako je **prikazan dovoljan dio nekog lika**, percipirat ćemo taj lik kao cjelinu nadopunjujući ga dijelovima koji nedostaju

Danski psiholog [Edgar Rubin](#) 1921. godine predstavio je još jedan važan gestalt aspekt organiziranja (iako sam nije bio gestaltist), percepciju **figure i pozadine** (**figure-ground** perception). Rubin je predložio da grupa povezanih objekata može mentalno biti shvaćena kao **objekt** (figura) ili kao **površina iza nje** (pozadina)* dok formulirani uvjeti odlučuju kada će što od toga biti percipirano.

Zadnje načelo Gestalt psihologije jest *Prägnanzov princip*, koje tvrdi da vizualni podražaj koji može biti interpretiran na više načina (kao na primjer djelomično skrivena figura), ljudi **organiziraju** kao **jednostavan, uobičajen i simetričan**, koliko god to uvjeti (informacije dohvaćene očnom retinom) dopuštaju. Gestalisti ovo objašnjavaju kroz ideju električnog polja mozga koji doseže stanje minimalne energije, no ta je teorija danas u potpunosti odbačena.

<p>1. Sličnost³⁾ - slični objekti su formirani skupa da čine sunce oko glave orla</p>	<p>2. Blizina⁴⁾ - kada su blizu, devet kvadratića čine cjelinu, a kada nisu, percipiraju se kao različiti objekti</p>	<p>3. Kontinuitet⁵⁾ - glatka linija se percipira kao neprekidna</p>
		
<p>4. Zatvorenost⁶⁾ - prisutno je dovoljno elemenata da stvorimo mentalnu sliku pande</p>	<p>Prägnanz⁷⁾ - dvosmisleni uzorak (1) je prepoznat kao par najjednostavnije mogućih oblika (kao krug i kvadratić koji ga djelomično prekriva (2)), a ne kao kompleksni oblici (3,4)</p>	<p>Percepcija figure i pozadine: Rubinov pehar⁸⁾ - ako je crni dio u prvome planu prepoznat ćemo dva lica, a kada je bijeli dio slike u prvome planu vidjet ćemo pehar, no oba lika nikada ne mogu biti percipirana u isto vrijeme</p>

Pogled gestaltista na učenje i rješavanje problema bile su suprotne do tad dominantnim predbihevoriističkim i bihevoriističkim pogledima. Wertheimer je naglasio važnost gledanja **cijele strukture problema**. Köhler je izvodio eksperimente učenja na životinjama putem tehnike pokušaja i pogrešaka (**trial and error sessions**). U svom najpoznatijem primjeru učenja uvidom (**insight learning**) kod životinja dao je majmunu imena Sultan štapove koji su, ako su bili povezani skupa, mogli činiti duži štap te je stavio bananu izvan njegova kaveza i van njegova dometa. Sultan je, nakon promatranja situacije, iznenada skočio, spojio štapove i dohvatio bananu. Pronalasku točnog rješenja problemu slijedila je pojava uvida. To predstavlja **učenje uvidom**, koje ima sljedeće značajke⁹⁾:

- Prijelaz između vremena prije rješenja i rješenja je iznenađan i potpun.
- Kada je nađeno rješenje problema, izvedba je glatka i bez pogrešaka.
- Učenje uvidom rezultira dužim zadržavanjem.
- Načelo naučeno uvidom može vrlo lako biti primijenjen na druge probleme.

Koje je praktično značenje Gestalt psihologije?

Wertheimer je predložio korištenje gestalt načela u obrazovanju. On je suprotstavio **produktivno razmišljanje** i **učenje napamet**, koje se događa **bez razumijevanja**. Ljudi, za razliku od životinja, mogu učiti ne samo kroz uvjetovanje ili putem pokušaja i pogrešaka, već i kroz **objašnjenja, mijenjanjući** svoje **kognitivne strukture** kako bi postigli kognitivnu strukturu onoga koji objašnjava, a to ne bi trebalo biti pretvoreno u učenje napamet. Rješavanje problema predstavlja učenje s razumijevanjem koristeći gestalt načela. Takvo učenje pamti se dugo vremena te može biti primijenjeno i na druge situacije. Stoga gestaltisti predlažu da oni koji uče budu **poticani da otkriju** cijelu prirodu ili veze između elemenata problema, ali također i da **isključe implicitne pretpostavke** koje mogu biti netočne. S obzirom da ljudski um funkcionira u skladu s navedenim načelima, nastavni program (**instructional design**) bi trebao biti temeljen na **blizini, zatvorenosti, sličnosti** i **jednostavnosti**. Primjena gestalt zakona bila je predložena i za nacрте **kognitivnih mapa (knowledge maps)** (uzimajući u obzir boje, oblike i grupiranje), gdje je dala **pozitivne rezultate**¹⁰⁾.

Kritike

Gestalt teorija najviše je kritizirana zbog:

- toga što je bila previše **deskriptivna umjesto da nudi objašnjenja** i modele za objašnjene fenomene,
- **istraživanja subjektivnih iskustva** kao što je percepcija,
- **nedostatka preciznosti** pri opisivanju i korištenja kvalitativne deskripcije
- **opovrgavanja** osnovnog znanstvenog pristupa koji definira **cjelinu kao skup svojih dijelova**

Gestalt teorija je nadahnula psihologe kao što su [Kurt Lewin](#) i [Kurt Goldstein](#), da ju uključe i u druge aspekte psihologije. Pogledi gestalt psihologije također su utjecali i na kasnije kognitivističke teorije.

Ključne riječi i najvažnija imena

- **gestalt, figura/pozadina, prägnanz, blizina, zatvorenost, sličnost, jednostavnost**
- [Max Wertheimer](#), [Wolfgang Köhler](#), [Kurt Koffka](#)

Literatura

TIP: Teorije. [Gešalt Teorije\(Wertheimer\)](#).

[Boeree, G. General Psychology - Perception and Interaction.](#)

Pročitaj više

[Koffka, Kurt. Principles of Gestalt Psychology. Routledge, 1999.](#)

[Koffka, K. Perception: An introduction to the Gestalt-theory. Psychological Bulletin, 19, 531-585. 1922.](#)

[Wertheimer, M. Laws of Organization in Perceptual Forms. Translation published in Ellis, W. A source book of Gestalt psychology \(pp. 71-88\). London: Routledge & Kegan Paul. 1938.](#)

1)

[Boeree, George. Gestalt Psihologija.](#)

2)

[Gestalt psihologija](#)

3) 4) 5)

6)

slike pozajmljene sa:[Rock, I. i Palmer, S. The Legacy of Gestalt Psychology. Scientific American, 263\(6\), str 48-61. 1990.](#)

7)

Slike pozajmljene sa: [Rock, I. and Palmer, S. The Legacy of Gestalt Psychology. Scientific American, 263\(6\), p48-61. 1990.](#)

8)

slike pozajmljene sa [Psych Web - Gestalt Psihologija](#)

9)

[Ahmad, A. Gestalt School on Learning. Ppt presentation.](#)

10)

Wallace, D., Wandell, S., Ware, A. and Dansereau D. The Effect of Knowledge Maps That Incorporate Gestalt Principles on Learning. The Journal of Experimental Education 67, no. 1: 5-16. 1998.

From:

<https://www.learning-theories.org/> - **Learning Theories**

Permanent link:

https://www.learning-theories.org/doku.php?id=hr:learning_theories:gestalt_psychology&rev=1389898304

Last update: **2023/06/19 15:49**

